List 42. **NOVICE** Tečaj XLIX.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. in za četrt leta 80 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 23. oktobra 1891.

Sedanji politični položaj in Slovenci.

II.

Lani po novem letu so se bili sešli na Dunaju vodje Staročehov, čeških veleposestnikov in čeških Nemcev. Sklical jih je bil grof Taaffe, da se posvetujejo, kako bi se dala napraviti sprava mej obema narodnostima na Češkem. Ministerski predsednik pa ni teh konferenc sklical le zaradi ljube mu sprave, temveč hotel je za se pridobiti Nemce. Napredek Mladočehov ga je bil prevaril, da vladna večina v državnem zboru ne bode trajna. Pri novih volitvah zmagajo Mladočehi v velikem številu in vlada pade, če si za časa ne poišče novih pristašev. Da se na Mladočehe ne more ozirati, je bilo jasno. Da pa pridobi levičarje za se, je pa bilo treba, da jim najprej pogladi pot v deželni zbor češki. Vse je bilo treba tako napeljati, da nemški volilci ne bodo mislili, da so njih poslanci prestopili prisiljeni prag deželno-zborske dvorane, katero so bili prevzetno zapustili, temveč da se vrnejo na videz kot zmagovalci, v resnici pa vender ostane zmagovalka le vlada.

To se je deloma doseglo s spravo, ki se je dosegla na Dunaji. Pri raznih banketih so se zastopniki češkega in nemškega naroda drug drugemu približali in pri posvetovanjih so se dogovorili, kako bi se uravnale razmere na Češkem, da se vsaj nekaj časa zajezi narodno nasprotstvo. Vlada je pri tem jako spretno postopala in res pripravila zastopnike obeh narodov, da so postali voljni in prijenljivi. Mi ne dvojimo, da bi ta posvetovanja za Češko bila obrodila dober sad, da ni vlada že pri sklicanju konference storila jednega napačnega koraka in niso Nemci in vlada kmalu po dovršeni spravi z lahkomiselnim postopanjem vsega dela razdrli. Glavna napaka je bila, da k tem posvetovanjem niso povabili nobenega Mladočeha. Mi ne vemo, kake pomisleke so imeli proti Mladočehom in kdo je prav za prav zakrivil, da jih niso vabili, ali to vemo, da je ta bila jedna glavnih napak, kajti Mladočehi so tedaj že bili tako močna in vplivna stranka, da je ni bilo pametno prezirati. Sprava bi se pa bila dognala tudi, če bi bil dr. Gregr ali pa kak drug Mladočeh pri posvetovanjih. Pojedine in laskanja od vseh stranij bi bila ravno tako vplivala na Mladočehe, kakor so na Staročehe, posebno če bi se bila jim dala kaka prilika, da bi se lahko ponašali, da so to ali ono s svojo odločnostjo dosegli. Končno bi sprava za Čehe ne bila dosti ugodnejša, ali imela bi to dobro stran, da bi Mladočehi ne mogli ruvati proti njej, ker bi bili sami pri njej sodelovali. Mi smo preverjeni, da bi bili našli na spravi hitro mnogo dobrih stranij, ko bi videli, da s tem morejo sebe povzdigniti.

Sprava ni bila tako slaba za Čehe, kakor se navadno misli, dasi radi priznavamo, da je bila v mnogih ozirih pomankljiva. Ko so o njej v Pragi zvedeli, Mladočehi niso vedeli, kaj bi grajali na njej. Sami so videli, da ima mnogo dobrih stranij. Mladočeški klub se ni hotel precej o njej izreči, temveč jo je izročil posebnemu odboru v pretres. To so Mladočehi storili zaradi tega, da vidijo, na katero stran se obrne narod. V tem sta se pa pripetili dve stvari, ki sta vzbudili nezaupnost mej narodom. Na shodu nemških zaupnih mož v Toplicah so razni govorniki spravo preveč hvalili, zraven pa dali razumeti, da Nemci se za zmiraj ne mislijo s tem zadovoljiti, kar so priborili. To nemško hvalisanje sprave je moralo vzbuditi nevoljo pri češkem narodu, kajti vsililo mu je misel, da sprava za Čehe ne more biti ugodna, če jo Nemci tako hvalijo. Še bolj je nezaupnost vzbudila neka naredba pravosodnega ministerstva, da vsem uradnikom v nemških okrajih ni treba znati češčine. Ta naredba ni v nasprotji s spravo, ali popolnoma neumestno jo je bilo izdati, predno se je sprava še izvajati začela. Čehi so morali sedaj misliti, da je ves namen spravi le ta, da se zagotovi kakor hitro je mogoče Nemcem prvenstvo v deželi. S to naredbo se je pričelo, in tako pojde korak za korakom. Sprava se bode izvajala le tako, kakor bode Nemcem ugajalo. Čehom se tudi zameriti ne more, da so nezaupni postali. Slovanski narodi v Avstriji smo že prevečkrat bili varani, da bi mogli imeti v vlado ali pa v Nemce dosti zaupanja. Omenimo le, da se je ustava

dala pred več nego dvajsetimi leti, ali še sedaj ni izvršena. Koliko se od onega ni izvršilo, kar se je obetalo v prestolnem govoru 1879. leta! Sedanja vlada je tudi marsikaj storila, kar ni bilo v prid Čehom. Omenimo le znani Gaučev ukaz, s katerim se je bilo odpravilo več srednjih šol. Ta ukaz, posebno pa to, da ga vlada ni hotela precej preklicati, ko so to češki poslanci zahtevali, je omajalo tla staročeški stranki in povzdignilo Mladočehe. Pozneje se je bil sicer ta ukaz polagoma razveljavil, ali bilo je prepozno. Mladočeško gibanje se je bilo že preveč razširilo. Iz omenjenega je razvidno, da je tudi sedanja vlada marsikaj storila,, kar ni vzbujalo pri Čehih zaupanja vanjo, in torej ni čuda. če tudi sprave, zlasti potem, ko se je izdal zgori omenjeni ukaz, niso več z veseljem pozdravljali.

Videč, da narod nima zaupanja v spravo, začeli so Mladočehi agitacije proti dunajskim punktacijam. Pri tacih razmerah se mladočeške agitacije morale imeti nenavaden uspeh. Nehote jih je pa še podpirala vlada. Hitela je s konfiskacijami mladočeških listov, z razpuščanjem shodov, pri katerih se je govorilo proti spravi. Da konfiskacije in omejevanje svobode govora ne bode stvari v prid, je moral vsakdo videti, le vlada v svoji preveliki gorečnosti tega ni videla. Mladočehi so pa tudi imeli prav, da so spregovorili o tako važni stvari. Da, to je bila tudi njih dolžnost, ker z dunajskimi punktacijami se bi bil odločil velik del usode naroda češkega, da so se izvedle. V takih važnih trenotkih je dolžnost vsacega narodovega zastopnika, da izreče svoje mnenje in opozori na nevarnosti, ki morda preté, ali pomankljivosti, katere so drugi morda prezrli.

Dolžnost Mladočehov kot narodnih zastopnikov pa ni bila delati na to, da se sprava popolnoma prepreči, ker je delo Staročehov, temveč si prizadevati, da se dunajske punktacije tako popravijo, da se ž njimi zares doseže narodni mir, kateri bode Čehom in Nemcem v korist. Tega pa Mladočehi niso storili. Še povedati niso hoteli, kako si sami spravo mislijo, temveč so se le s tem izgovarjali, da se poprej mora izvesti češko državno pravo, dobro vedoč, da pri sedanjih razmerah na uresničenje tega prava ni misliti. Mi smo že razložili, da to brez dovoljenja Nemcev ni mogoče. Dokler se sprava ne dožene, na obnovljenje češkega prava ni niti misliti. Sprava mora biti podloga uresničenju češkega državnega prava. To so dobro vedeli Mladočehi, ali za uresničenje tega niso nič storili. Pozitivno delo je težavnejše nego samo zanikavanje in razdiranje.

Njim je bilo takrat tudi najbolj za osobe. Hoteli so le podreti dr. Riegra in tovariše. Govorili so proti spravi, ali delali so pa proti Staročehom. Žal, da je njih ruvanje imelo tak uspeh, da je odrinilo od javnega delovanja skušene politike in poštene može, kateri so vedno dobro hoteli narodu, če so se tudi morda kedaj motili. Narod češki bode pa še spoznal, da se ni bil poprijel pravih mož. Kaže se, da do tega spoznanja ni več daleč, in Bog daj, da bi se dalo le vse popraviti, kar so dosedaj Mladočehi pokvarili. V prihodejem članku pa bodemo kaj več spregovorili o slabih straneh sprave in kako bi se morale popraviti. Nam se o tem zdi tem umestneje govoriti, ker vlada pravi, da misli na spravo še ni popustila, in ker je sprava tudi za nas Slovence velicega pomena, če se prav izvede.

Politični pregled.

Domače dežele.

Glavna debata o državnem proračunu se je začela uže včeraj dne 22. t. m. V minulem tednu se ni v državnem zboru nič kaj prav važnega dogodilo. Do malega škandala je sicer prišlo, a levičarji ne bodo imeli od njega onega dobička, katerega so pričakovali. Poslanec Schneider je namreč popravil nekatere volilne listke, ko se je volilo v vinarski odsek, ne da bi za to vedeli dotični poslanci, ter je hotel na ta način spraviti v odsek poslanca Mutha. To dejanje je predsednik dr. Smolka konstatoval ter izrekel poslancu Schneiderju zasluženo grajo. Liberalci so mislili, da ja zdaj najpripravnejši čas, da se znebe neljubega jim poslanca, ter so začeli v Schneiderjevem volilnem okraji agitovati, da bi mu volilci dali nezaupnico. Mi takega postopanja, kakeršno je bilo Schneiderjevo, nikakor ne odobrujemo, a nam ni tudi prav nič žal, da se Dunajsko prebivalstvo za levičarsko kričanje malo zmeni. Proračunski odsek je predlagal zbornici, da se sprejme skrajšano posvetovanje o državnem proračunu, to je, da se nekatere točke državnega proračuna predlože kar raravnost zbornici, ne da bi se proračunski odsek, kakor je bila do zdaj navada, posvetoval o njih. Proti temu predlogu so govorili mladočeški poslanci, a je bil vzprejet z veliko večino. Po tem takem se bode državni proračun rešil v veliko krajšem času nego druga leta. Zdaj se pridno posvetujejo v raznih odsekih o raznih stvareh. Tudi odsek za volilno reformo imel je minole dni sejo. Predlogov o premembi volilnega reda je bilo predloženih več, ali najvažnejši, ker ima splošen pomen, je oni, po katerem naj bi se uvedle direktne volitve tudi v kmečkih občinah. Poljaki niso kaj prijazni temu predlogu, konservativci so pripravni glasovati za ta predlog le tedaj, ako bi se vršile volitve v vsakej občini posebe, sicer pa ni prišlo v odseku do nobenega sklepa, ter se je povabila vlada, da izreče svoje mnenje o tej zadevi.

Med Mladočehi ne vlada popolnoma sloga ter se govori, da si bodo realisti osnovali svoj poseben klub, kateremu bi bil vodja prof. Masaryk.

Dne 18. t. m. je bilo slovesno zaključena češka razstava. Zaključil jo je deželni maršal knez Lobkovic s patrijotičnim govorom, ki je bil od občinstva vzprejet z velikim navdušenjem. Tudi navzočnega namestnika grofa Thuna je občinstvo burno pozdravljalo. Godili so se pozneje tudi mali neredi, ki so dali nemškemu časopisju spet zaželenega gradiva, da hujska ter piše proti Čehom.

Mi nikakor ne odobrujemo pouličnih demonstracij, sicer so pa dali Nemci dovolj povoda od prvega začetka pa do konca razstave z neprestanimi psovkami in s sramotenjem češkega naroda k neredom, ter se ni toliko čuditi, ako je dalo češko ljudstvo malo duška svoji jezi.

Vnanje države.

Rim. Sv. oče poslal je prireditelju zadnjega francoskega romanja v Rim, Harmelu, pismo, s katerim se mu zahvaljuje ter globoko obžaluje, da so bili romarji v Rimu zasramovani ter da se je ž njimi grdo ravnalo, ne da bi dali k temu posebnega in tehtnega povoda.

Srbska skupščina sklicana je na dan 13. nov. 1891.

Ruski car vrnil se bode torej iz Danske gotovo preko Berolina na Rusko ter bode obiskal nemškega cesarja. Nekateri listi sklepajo, da se je premenil načrt potovanje — ruski car imel se je vrniti namreč po morju domov — vsled zadnjega sestanka ruskega ministra za vnanje reči Giersa z italijanskim ministerskim predsednikom Rudinijem.

Tudi se poroča listom, da pojde Giers iz Italije v Wiesbaden ter da ostane tam dalje časa, da bode blizu svojega vladarja, ki pride v Berolin baje koncem tega meseca, ako bi ga slučajno potreboval.

Rusko posojilo se je podpisalo 7 in pol krat.

Ruska carica je darovala za stradajoče na Ruskem 2 milijona rubljev.

Virtemberško. Ker je postal po smrti virtemberškega kralja Karola ter nastopu novega kralja Viljema II. vojni poveljnik v Gradci feldcajgmajster vojvoda Württemberg virtemberški prestolonaslednik in je novi kralj izrazil željo, da bi bival vojvoda vsaj nekaj časa v letu na Virtemberškem, kar bi pa seveda motilo službovanje njegovo v našej vojski, zaprosil je vojvoda Württemberg presvetlega cesarja, da ga opusti iz avstrijske službe, ter se bodo stalno naselil na Virtemberškem.

V Švici se je vršilo dne 18. t. m. splošno glasovanje o carinskem taritu. Za novi carinski tarif jih je glasovalo 211.781, proti njemu pa 146.820.

Francosko. — „Temps“ zatrjuje, da ni imelo potovanje Giersovo v Italijo nobenega političnega pomena ter da so bili njegovi pogovori z Rudinijem jako kratki. „Temps“ ve povedati to iz gotovega vira. Najverodostojnejši vir bi bila ministra Giers in Rudini. Ker je pa Rudini jako zapet diplomat, a Giers več sluša nego govori, ni prav verjetno, da bi bila ona dva obvestila Tempsovega urednika o svojih pogovorih.

Minister Fallieresu na Francoskem izdal je okrožnico, v katerej se izraža proti romanju v Rim. Nadškof Gouthefoulard je pa pisal ministru, da se ne more udati njegovi okrožnici. Zato se bode moral škof zagovarjati pred policijskim sodiščem Seinskega departementa. V enakih slučajih velja zakon, kateri predpisuje za napade proti pravicam in avktoriteti ministrov, trimesečno do petletno ječo, oziroma 300 do 6000 frankov globe.

S Cetinja se poroča z dne 18 t. m., da je porta sklenila, da se odvzame Albancem novošegno orožje.

Narodno gospodarstvo.

Trgovska in obrtniška zbornica.

Trgovinsko ministerstvo poslalo je zbornici naslednja od trgovske in obrtniške zbornice na Dunaji sestavljena d o l o č i l a za vnovičen in obnoven vpis obrtnih in trgovinskih znamek:

Na podlogi zakona o obrani znamek z dne 6. januvarja 1890. l., drž. zak. št. 19, in navodila, razglašenega z razpisom visokega c. kr. trgovinskega ministerstva z dne 18. aprila 1890. l., št. 15.377., ter naredeb, katere je izdalo c. kr. trgovinsko ministerstvo, odkar je stopil v veljavo zakon (z dne 19. maja 1890).

Kadar kdo priznani znamke za vnovičen vpis, mora, sicer se ne vpišejo,

1. dokazati, da je posestnik podjetja, kateremu je namenjena znamka, njegovo „oznamenilo in stanovišče“, in to z obrtnim listom, pridobarinskim listom, privilegijskim pismom i. e. r.;

2. povedati, kateremu blagu bode rabila znamka. Pri znamkah, katere so namenjene blagu, ki je ali napravljeno iz raznih snovi, kakor n. pr. gumbe, dragocenine (bijouterijsko blago), pipe i. t. d., ali pa ki imajo za predmet kako strokovno, oziroma tehniško oznamenito, morajo se navesti vedno tudi snovi, iz katerih je napravljeno blago, oziroma katerim je namenjena znamka (naredba trgov. ministerstva z dne 17./5. 891, št. 10351.);

3. predložiti štiri izvode znamke, ki so popolnoma enaki, brez vsakega popravka (struganja z nožičem, izrezkov i. t. d.), ki bi vzbujal sum glede znamčne pravosti;

4. za tisk pripraven kliše (podobonosec) dolg sme biti največ 20 centimetrov in širok 13 centimetrov, črkovna visočina njegova mora iznašati natanko 25 milimetrov. (Za tisk so sposobni le taki klišeji, katerih podstavki so prizmasti. Cilindrasti niso v ta namen porabni.)

Onim prosilcem znamk za obrano, ki ne morejo predložiti pripravnega klišeja iz kakeršnega koli vzroka, sme na njih izrecno izjavo ter za njih stroške, ako dopošljejo potrebne pripomočke, napraviti kliše c. k. dvorna in državna tiskarna. V ta namen morajo se predložiti dva ali trije odtisi kamenotiskane znamke. Ti odtisi morajo biti napravljeni na prepariranem prenatiskovnem papirji (kitajski, kredati ali prozorni prenatiskovni papir), katerega se dobi v prodajalnicah kamenotiskovnih priprav, in sicer z dobro, mastno prenatiskovno barvo, katera se istotako kupi. Ne priporočajo se dopošiljatve odtisov v pismih; odtisi morajo biti marveč tako zloženi, da leže tiskane mesta tako, da se pri prevozu ne drgnejo, ne mečkajo ali stiskajo. Priporoča se tudi, da se napravijo odtisi malo časa, predno se odpošljejo, nikakor ne

*

LJUBLJANA

smejo pa biti stari nad osem dni (naredb. trgov. ministerstva z dne 4./5. 1891, št. 18.889.);

5. priložiti odredbino 5 gld. za vsako znamko in kolek za 50 kr. za kolkovanje vpisnega dokazila (trg. min. od., 30./5. 1890, št. 22.951.);

6. pri znamkah za take snovi, kakor so kovine, glina, steklo, in pa pri blagu iz takih snovi, ako se vtisnejo znamke, priložiti morajo domačini tri, inozemci pa dva izvoda vzornih koscev z vtisnenimi podobami znamek. Vsak vzorni kosec mora biti preluknjan na enem zunaj znamčne podobe ležečem mestu, da se lahko vdene oznamenilo, ki kaže, h kateri znamki spada dotični kosec.

Vzorni kosci morajo kazati znamčno podobo v istiniti veličini in biti tako umerjeni, da zunaj znamčne podobe ni več nego 2 centimetra roba.

Vzorni kosci se morajo predložiti takoj pri vpisu. Le v takih slučajih, v katerih se potrebujejo, za njih dostavo posebne priprave, in se take priprave ne morejo preskrbeti takoj, sme se dovoliti za poznejšo predložitev vzornih koscev primerna doba s pristavkom, da se bode smatrala začasno vpisana znamka po brezuspešnem preteku dovoljene dobe za nevpisano. (trg. ministerstva nar. 24/10 1890 št. 45.951.)

Vzorni kosci morajo biti narejeni iz tiste snovi, iz katere je narejeno blago, kateremu je namenjena znamčna obrana. Zato se pa ne smejo predložiti primeroma vzorni kosci, za znamke pri kosah narejeni iz mehkejših snovi, kakor na pr. iz svinca, iz cinka in enakih, ampak iz onih, iz katerih so narejene kose. (Trgov. minist. odredba z dne 1/3. 1891 št. 736.) Le za blago, katero se (kakor na pr. milo) rado uniči, smejo se predložiti vzorni kosci iz malca (gipsa.)

7. Pri znamkah, katerih del so podobe cesarja ali udov cesarske rodovine, kaka odlika (znamenje reda, tudi razstavske svetinje, cesarski orel,) ali pa kak javen grb (državni, deželski, mestni, občinski, zadružni grb), potem znamenje rdečega križa, treba dokazati pravico rabo za teh posebnih znamenj.

Ravno tako se mora dokazati pred vpisom pravost podatkov s podelitnimi odloki ali s privilegijskimi pismi, pri znamkah z oznamenili, kakor: c. kr. izključno privilegovani patent, privilegovan, patentovan i. t. d. (trg. min. nar. 25/10. 1890. št. 45.951).

II. Izključene od vpisa so znamke, katere

a.) obsegajo samo podobe cesarja ali udov cesarske rodovine;

b.) sestoje samo iz državnih in drugih javnih grbov (državnega, deželskega, mestnega, občinskega, zadružnega grba), številk, črk (monogramov) ali besed. Imena in tvrdke, katere sestoje samo iz črk in besed, bodisi pa v polni ali v skrajšani obliki, ter niso v zvezi ali kombinovane s kako znamčno podobo, ali so pa obrobljene s črtami, s potezami ali pikami, ne morejo se vpisati (trg. min. nar. 23/6 1890 št. 22.959).

Znamke sestoječe sicer iz besed, črk, številk, ki so pa v zvezi tudi z barvenimi znamenji, na pr. s pobarvanim poljem, na katerem stoji napis ali ako so okolo napisa pobarvane proge, kolobarji, črte, smejo se vpisati. Ali gledati je strogo na to, da niso izdelane v barvah le črke, ampak da služijo barve še na drug način kot razločilno znamčno znamenje (trg. min. 1/3. 1890 št. 736.)

Ravnanje s sadnim vinom.

Ravnanje s sadnim vinom je zelo podobno ravnanju z vinom od grozdja, popolnoma tako pa vender ni, ker se sestava sadnega mošta v nekaterih rečeh bistveno razločuje od grozdnega mošta. Za popolnoma pravilno ravnanje s sadjevcem treba je dobrih kleti in nekaj kletarskega orodja in priprav, česar pa naši gospodarji po nevinskih krajih nimajo in tudi tako kmalu ne bodo imeli, kajti sadjevec ima po teh krajih ves drug pomen, nego vino po vinskih krajih. Sadjevec ima biti gospodarju le prijetna, krepčilna pijača, ceno prirejena v nadomestilo pravega vina in žganja ter toliko trpežna, da se zdrava in pitna vzdrži vsaj do novega mošta. To doseči pa ni težavno, potreba je le veliko snage in natančnosti.

Pri nas se izdelavanje sadjevca močno širi, in trudili se bodemo to panogo kmetijstva izdatno pospeševati ter tudi v tem pogledu doseči napredek. Danes hočemo prav na kratko dati navodilo, kako je ravnati s sadjevcem na prav priprost način, da ostane do novega mošta okusna in zdrava pijača.

Kedar si mošt iz sadja iztisnil, ravnaj tako le ž njim:

1.) Natoči ga v prav snažen in zdrav sod, t. j. sod, ki ni ne cikast, ne plesniv in ne bunfast, ampak dobro izpran. Natoči ga do vehe in imej ga v prostoru, ki ima 15 do 18° C. toplote. V tem sodu vname se sedaj prvo ali burno kipenje.

2.) O pričetku burnega kipenja, ki traja, če je primerna toplota, do 14 dni, izmetava mošt pri vehi umazane pene in drugo nesnago iz sebe. Kar mošt izmeče, to pridno odstranjuj. Da mošt kolikor mogoče veliko iz sebe izmeče, dolivaj mu vedno, da sod ostane poln.

3.) Kadar mošt neha izmetavati, je znamenje, da je burno kipenje ponehalo, in sedaj se prične drugo ali glavno kipenje. Sedaj pokrij veho, a ne zabij je, ker razvijajoča ogljikova kislina lahko sod raznese. Veho najbolje zapreš s kipelno veho, katere pa naši gospodarji še nimajo. Kdor nima kipelne vehe, naj si naredi vrečico, napolnjeno s peskom, ter naj jo položi na veho. Iz tako zaprtega soda lahko ogljikova kislina odhaja, zrak pa ne more vanj. Glavno kipenje traje do pomladi.

4.) Konec zime, t. j. predno nastopi gorko pomladanjsko vreme, pretoči mošt v drug snažen sod, a glej, da bodo poln. Sedaj mošt še vedno kipi, a prav počasi in tiho, in to tretje kipenje imenujemo zorénje vina. Ako hočeš sadjevec dolgo hraniti, glej, da bo sod vedno poln. Naši gospodarji pa prično precej sadjevec

rabiti, zato ne morejo soda polnega ohraniti. Ako soda ne moreš polnega ohraniti, moraš vino žvepljati, če hočeš, da ti ne postane cikasto. To žvepljenje pa ni tisto, katero zvršujejo nekateri vinščaki in katerega se vinopivci po vsej pravici boje. Žvepljanje tako le zvrši: Naredi iz ploščevine (pleha) skledico, ki je toliko velika, da gre skozi veho. To skledico pritrdi na drat, položi na njo žvepla ter je zažgi. Goreče žveplo vtakni v sod in glej, da se ves prazen prostor v sodu napolni z žveplenim dimom, potem pa sod z veho zabij. Tako delaj vsakih 14 dni, in prepričan bodi, da bodeš vino do zadnje kaplje iztočil zdravo. To žvepljanje zelo priporočamo, kajti jeseni pri nas sedaj skoraj ni dobiti sadjevca, ki bi ne bil skisan.

Dostavek: Dobro vemo, da so še drugi boljši načini, po katerih se izdeluje dobro sadno vino, katere pa bodemo ob drugi pliki podrobneje popisali. S tem člankom smo ustregli le tistim, ki so hoteli imeti navod, kako je na najpriprostejši način delati sadjevec za dom, da se drži vsaj do novega.

Vzorna moštarna v Bledu.

Znano je našim čitateljem, da je podružnica kranjske kmetijske družbe v Bledu ustanovila vzorno moštarno, ki naj služi v zadružno izdelovanje sadnega mošta ter v pouk, kako je ravnati z moštom, da se doseže dober izdelek, ki bode tudi sposoben za vnanjo kupčijo. Da se je ta moštarna ustanovila, gre hvala mnogim gospodom, zlasti pa onim zastopom, ki so družbo podpirali z denarjem, to je visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo in slavni deželni odbor. A kakor pri vseh zadružnih delih, tako tudi tukaj ima največo zaslugo tista oseba, ki vse podjetje z energijo, potrpljenjem in marljivostjo vzdržuje.

V Bledu je bil duša ustanovitvi moštarne podružnični predsednik gospod Anton Hudovernik, in ako si je s tem podjetjem nakopal mnogo truda, skrbi in sitnosti, danes ima plačilo z zavestjo, da je svojo nalogo izvrstno rešil.

V nedeljo 27. septemdra se je moštarna otvorila ob navzočnosti skoraj vseh udov Blejske podružnice, in zastopnikov Radovljiške, Begunjske, Brezniške in Jeseniške podružnice. Podpisanec, ki je zastopal družbeni glavni odbor, razjasnil je navzočnim način, kako se je postopalo pri notranji ureditvi, in dostavil, da je Blejska zadružna moštarna prva v Avstriji, da nismo imeli nobenega vzora, katerega bi posnemali, ampak morali smo vse po svoje urediti. Izkušnje nam bodo pomagale popolniti moštarno, ki bode gotovo postala vzor vsem poznejšnjim takim podjetjem. Uže dva delavna dneva v moštarni sta pokazala, da lahki štajarski sadni mlini niso za zadružno izdelovanje mošta iz trdih tepek, zato se je naročil drug velik in močnejši stroj, ki bi na dan otvorjenja imel biti uže v Bledu, a se je iz neznanih vzrokov zakasnil. Po otvorjenji moštarne se je kazalo, kako delajo stroji in velika stiskalnica, podpisanec je pa razlagal, kako je ravnati z moštom, kako se določujeta sladkor in kislina v moštu in zakaj je važno, da se njiju množica pozna.

V moštarni je dosedaj nad 40 zadružnikov delalo iz svojega sadja mošt, katerega se je naredilo 17.500 l. Stiskalnica more pri počasnem delu vsako uro odtisniti 200 litrov. Novo došli izvrstni malin zmelje mernik trdih hrušek v 1 ½ minuti, a ker stiskalnica drži ravno 15 mernikov, ni treba hiteti in zadostuje, če se toliko počasi dela, da pridejo na mernik 4 minute. Dne 29. septembra so delali gospod Hudovernik, tamiški adjunkt gosp. Štupar in podpisanec natančne poskušnje ter so prišli do naslednjih zaključkov: Mernik tepek tehta natanko 20 k/g, v stiskalnico gre 15 mernikov ali 300 kilogramov zmletih hrušek, ki dado 200 litrov mošta, torej da 100 k/g tepek 66 ⅔ litrov, ali en mernik 12 ⅔ litrov mošta. Na Gorenjskem velja pravilo, da je kvaterni teden vse zrelo, zlasti pa, da so hruške sv. Matevža dan zrele. Včasih se res tako naključi, a letos se je vse za dober teden zakasnilo. Kar se je v moštarni naredilo mošta, ves se je preiskal glede sladkorja in nekaj tudi glede kisline. Prvi mošti od 22. do 25. septembra so imeli 9 do 10 % sladkorja in 6 do 7 ‰ kisline, mošti zadnjega tedna pa imajo povprečno 13 ½ %, nekateri iz hrušek z dobrih leg celo 14 ½ % sladkorja in le 4 ‰ kisline. Moštarna je tudi v tem pogledu imela uže sedaj blagodejen vpliv, da je sadjarje prepričala o vrednosti pravočasnega stiskanja. Glede izdelovanja dobrega mošta, zlasti glede zrelosti sadja, kipenja i. t. d. tavamo pri nas še močno po temi, in ravno to razjasniti s poskusi, bodi naloga vzorni moštarni. Podpisanec dela glede kipenja obširne poskuse z mošti raznih vrst jabolk, in sicer s sladkorjem in brez njega, s kipenjem brez tropin in na tropinah, in sicer na jabolčnih, hruševih in grozdnih tropinah. Uspeh teh poskušenj bodemo prijavili.

Gustav Pirc.

Poučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

242.

Konoplja v starem veku. Moška in ženska konoplja. Smola na konoplji po toplih krajih. Nabiranje smole in sušenje konoplje.

Konoplja raste dandanes po evropskih njivah od severa do juga, ž njo se ukvarja delavni poljedelec, da pridobiva čvrstega prediva in mastnega olja, a težko da bi kateri vedel, da na daljnem vzhodu od te rastline namesto prediva in olja iščejo ljudje čarobnih darov, kateri jim srce razveseljujejo in dušo v sladke sanje zazibavajo. No zastonj bi bilo našim ljudem, ako bi tudi za

to vedeli, ker konoplja po naših krajih nima one čarobne moči, ki jo ima na toplem vzhodu. Pri nas je konoplja predilna rastlina in to tudi ostane, a po toplih krajih bode se ona še stoletja vzdržavala kot dar, ki človeka omamlja in draži.

Konoplja je tujka v Evropi. V starem veku je prešlo veliko časa, da v Evropi niso vedeli za njo. Niti stari Egipčani niso konoplje poznali. V tkaninah, v katere so egipčanske mumije zavite, ni konoplji sledu. Prvi in najglavnejši trgovci starega veka Feničani tudi niso konoplje poznali, ker bi jo bili gotovo najpreje po Evropi raznesli. Prav tako niso za njo vedeli stari Izrajelci, ker sv. pismo nikjer konoplje ne omenja. Šele za rimskega robstva so se Izrajelci seznanili s konopljo. Po mostiščih na švicarskih in italijanskih jezerih niso nikjer našli konoplje. V tem času pa je bila konoplja v srednji in vzhodnji Aziji dobro znana. Najstarejše kitajske knjige opisujejo konopljo kot poznano rastlino, dasi je ona tjakaj dospela šele iz srednje Azije. Divjo konopljo nahajamo še dandanes okoli Hvalinskega in Bajkalskega jezera, po Kirgiških stepah in po nekaterih krajih v južni Sibiriji, a vzgajati so jo začeli po vsej priliki Arijci, ker iz sanskrtskega jezika so potekla vsa naša imena za konopljo. To pa nam priča, da se je kultura konoplje začela v srednji Aziji. Skiti, kateri so okolo 1500 l. pr. Kr. iz Azije na zahod krenili, nesli so s seboj konopljo, in ko so prišli v dotiko z evropskimi narodi, upoznali so jih prvi pot s konopljo.

Na Grškem vse do petega stoletja pred Kr. ni nobeden za konopljo vedel, šele Herodot omenja prvi konoplje in pripoveda, da jo vzgajajo Skiti, kateri pri pogrebih posipljejo konopno seme na razbeljeno kamenje, da se s parom čistijo in ob enem omamljajo. Videti je, da Skiti v tem času niso konoplje upotrebljali za predivo, ker Herodot omenja, da Tračani umejo od konoplje tkati obleko, katera je laneni zelo podobna. Od Ponta in Tracije so tedaj Grki dobivali kodelje za vrvi, kakor jih brodarji še dandanes dobivajo z Ruskega. V tem se je konoplja razširila dalje na zahod po Evropi, in ko je kralj Sirakuski, Hieron II, gradil velikanski brod in zanj najboljše gradivo nabiral z vsega sveta, dobil je konopljo za vrvi iz današnje Francoske. Na Italijansko je dospela konoplja bržkone zelo kasno, ker je prvi omenja okolo l. 100 rimski satirik Lucilij. Omenja je tudi Plinij kot zdravilne rastline in pripoveda, kako po nekaterih krajih italijanskih dobro uspeva. Danes se je konoplja udomačila po vsem svetu, kakor tobak in korun. Danes ne raste samo po Arabiji in Perziji, Indiji in Kitaji, ampak tudi po vsej Afriki od severa do juga. V Ameriki jo nahajamo ne samo po Zjedinjenih državah, temveč tudi daleč po Braziliji, a v Evropi ni zemlje, kjer je ne bi vzgajali. Po severnih krajih ruskih je konoplja najvažnejša gospodarska rastlina, ker brodarstvo vsega sveta dobiva najboljšo konopljo za vrvi iz ruskih polarnih pokrajin. In čudo, da je za to severno konopljo najboljša ona, ki raste na jugu v Italiji.

Konoplja je dobro poznana rastlina, in vsak vé, da so moške in ženske konoplje. Samo ženska konoplja nosi plod, ker samo njeni cveti imajo pestiče, v katerih se plod razvije. Moške rastline imajo v cvetovih samo prašnike, in zato ne morejo ploda obroditi, ali biti morajo, da oprašé ženske rastline, ker drugače bi one ne rodile. Moške konoplje so manjše, visoke so le po eden, dva do tri metre, ženske pa se potegnejo od dveh do petih metrov, v Indiji tudi do desetih metrov. V Evropi konopljo sejejo zaradi prediva in semena. Vlakno od moške konoplje se bolj ceni nego od ženske, ker je nežnejše, finejše in prej dozori. Konoplja se seje majnika. V avgustu se izprašé moške rastline, perje jim ovene, in to je znamenje, da jih je čas poruvati. Ženske konoplje ostanejo na polji do septembra, ker šele takrat dozori seme. Ženske konoplje porujejo navadno nekoliko prej, predno seme popolnoma dozori, ker se tako dobiva boljše vlakno. Pozneje je vlakno trdo in se da samo za najpriprostejše predivo porabiti. Da se vlakno od stebla odloči, konoplje namakajo, sušé, potem s trlico obdelajo, otepó in očešljajo. Konopno seme prodajajo za hrano pticam ali stiskajo iz njega olje. To olje upotrebljajo za luč, za milo in za firnež.

V konoplji je neka smola, katera človeka izredno omamlja. Po hladnejših in zmernejših krajih napravlja konoplja tako malo te smole, da je navadno niti opaziti ni. V Evropi kakor da ni sladu tej smoli, a vender vemo, da tudi pri nas konoplja neugodno v nos udarja in da od tega duha človeka rada glava boli. Znano je, da živali poginejo v vodi, v kateri se konoplja namaka. Po toplejših krajih na vzhodu ima konoplja toliko te omamne in strupene smole, da so tej rastlini posebno ime vzdeli. Tu pod toplim podnebjem kakor da se vsa životna moč konoplje zbira v tem, da napravi čim več omamne smole, kajti kedar rastlina dozoreva, takrat se cvetovi in perje in najmlajše vejice ospó s smolo, kakor da jih je pot polil. Rastlina se na smolo iztroši, zato jej vlakno postane slabo, in zbog tega je južni narodi kot predilne rastline ne cenijo, temveč jo poglavito samo zaradi njene omamne smole sejejo in gojé.

(Dalje prihodnjič.)

Razne reči.

— **Presvetli cesar** pisal je poveljniku vojnega kora v Gradci vojvodi Württembergu jako laskavo pismo, v katerem priznava velike zasluge njegove ter mu javi, da je uslišal njegovo prošnjo, izpustivši ga iz službe. Vsled tega pisma dejan je vojvode Württemberg v disponibiliteto. V sredo se je peljal vojvoda, vračajoč se iz Trsta, skoz Ljubljano. Na kolodvoru, kjer ostane brzovlak 5 minut, pričakovali so vojvodo, da se poslove od njega, g. deželni predsednik, tukajšnji poveljnik divizije in vsi častniki Ljubljanske posadke. Prišla je v ta namen tudi vojaška godba na kolodvor. Vojvoda se je prav prijazno poslovil od navzočnih. Ko se je začel pomikati vlak, zagodla je godba cesarsko pesem.

— **Za poveljnika 56. brigade v Ljubljani** je imenovan polkovnik Fuchs, dosedanji poveljnik 49. pešpolka.

— **Shod kranjskih notarjev.** Minulo nedeljo bil je v Ljubljani shod kranjskih notarjev ter so se volili člani v notarsko zbornico. Izvoljeni so bili, in sicer kot člani: gg. dr. Jernej Zupanc za predsednika, Viktor Globočnik, Ivan Gogola, Janko Kersnik, Ivan Plantan, Luka Svetec in Fran Vok. Za namestnike so bili izvoljeni gg. Ignacij Gruntar, Anton Komotar in Niko Lenček. Konstatovalo se je pri tem shodu, da se legalizujejo podpisi na listinah, ki zadevajo pravna opravila vrednosti do 100 gld., na Kranjskem pri notarjih brezplačno.

— **„Slovenec“** piše v št. 239 glede imenovanja novega primasa dostavno tako le: V ogrskem državnem zboru sta se že stavili dve interpelaciji o imenovanju novega primasa. Liberalci bi radi nadškofa Samasso, ki je precej liberalen in zlasti pa prijenljiv vladi, kar je že pokazal pri neki priliki. Govori se, da je cesar, oziroma kralj, že bil predložil svetemu stolu škofa Hydossyja za primatsko mesto in so ga v Rimu tudi potrdili. Sedaj se je pa ogrska vlada, ki hoče na vsak način Samasso za primasa, vmešala v to stvar in preprečila, da se imenovanje še ni razglasilo. Pomenljivo je, da se za Samasso vlečejo tudi nekateri kalvinski duhovniki in se je zanj izrekel tudi pravoslavni metropolit. Ti nekatoliški elementi pač niso poklicani, mešati se v čisto katoliško cerkveno zadevo.

— **Dopolnilna volitev.** V ponedeljek so izvolili kranjski veleposestniki grofa Ervina Auersperga za državnega poslanca namesto umrlega barona Taufferer-ja. Isti dan in sicer popoludne vršila se je tudi deželno-zborska volitev, ter je bil izvoljen za deželnega poslanca Franc vitez Langer-Podgoro, lastnik graščin Prežeg in Bršljin.

— **Dopolnilna deželno-zborska** volitev za mestno skupino Postojina-Lož-Vrhnika. Govori se, da hočejo volilci tega volilnega okraja počastiti s poslanškim mandatom veleposestnika g. Lenarčiča z Vrhnike, odločnega rodoljuba in značajnega moža. Nadejati se je, da se bode ta volitev vršila mirno ter brez vsakega nasprotstva.

— **V slovenskih listih,** posebno pa v „Edinosti“ se večkrat, lehko rečemo v vsaki številki bere, da je vesela družba zdaj tu zdaj tam nabrala za družbo sv. Cirila in Metoda manjo ali večo vsoto denarja. Tudi pri raznih slavnostih na deželi, kadar se shajajo prijatelji, pride večkrat na um ta blaga misel enemu ali drugemu izmed zbranih, da začne nabirati ter pride na tak način marsikak goldinarček v društveno blagajnico. V Ljubljani tudi ne manka veselih društev. Izleta se ob nedeljah in praznikih na vse strani v večih in manjših družbah in se ima „prav dobro“, toda tukaj pri nas v Ljubljani pa ni te navade, da bi se za družbo sv. Cirila in Metoda kak krajcar nabral ob takih prilikah, in vender bi ne bila to slaba navada. Tudi bi se nabrala okolo leta lepa vsota, ko bi na priliko naše narodne gospe in gospodične morale plačati za vsako nemško besedo, katero posebno na javnih sprehajališčih izgovore brezpotrebno, po en krajcar. Za družbo sv. Cirila in Metoda bi se tudi gotovo dokaj nabralo, ako bi moral plačati po neko vsoto vsakteri, kateri se v družbi prijateljev pri kozarčku piva ali pa vina radikalno poteza za narodno ravnopravnost v jezikovnem pogledu — ko pa pride do tega, da mora do kake državne oblasti vložiti kako prošnjo ali pritožbo, spiše ter izroči v nemškem jeziku, ali pa o priliki razstav svojo robo razstavlja z nemškimi napisi v razstavah, prirejenih v slovenski deželi,

— **Novomeški župan.** Ker je zaradi raznih obžalovanja vrednih dogodkov, ki so napravljali županstvu veliko sitnostij ravno od tiste strani, od katere bi imelo pričakovati podpore, odstopil dosedanji jako priljubljeni župan g. dr. Poznik vršila se je dne 18. t. m. nova županova volitev, pri kateri je bil izvoljen za župana g. Franc Perko, kateri je odločen narodnjak ter tudi v občinskih stvareh jako dobro izurjen. Sicer je pa jako žal veliki večini meščanov, da je ostal gosp. dr. Poznik pri prvem sklepu.

— **Trgovska in obrtniška zbornica kranjska** je izvolila v seji dne 20. t. m. za predsednika dosedanjega podpredsednika gosp. Ivana Perdana, za podpredsednika gosp. Antona Kleina in za provizoričnega predsednika stavbenega mojstra gosp. Filipa Zupančiča.

— **Žid Izak Diena iz Trsta,** star 34 let, v tukajšnji prisilni delalnici, prestopil je k naši veri ter je bil krščen dne 19. t. m.

— **Na Spinčićevo interpelacijo** je odgovoril dne 20. t. m. ministerski predsednik grof Taaffe kot vodja ministerstva za notranje reči, da je dobilo na pritožbo Pazinske občine ondotno okrajno glavarstvo nalogo, naj se ne poslužuje v dopisovanji z občino nemškega jezika, ker ni v kraji navadni jezik. Ker je pa okrajno glavarstvo priobčilo občini to odredbo v italijanskem jeziku ter bode najbrže nadaljevalo dopisovati občini v tem jeziku, prišlo bo spet do pritožbe, in grof Taaffe bode imel priliko odgovarjati na interpelacijo, zakaj ne dopisuje okrajno glavarstvo Pazinsko, Pazinski občini v hrvaškem jeziku, ki je uradni občinski jezik ter jezik malone vsega prebivalstva v občini?

— **Istrska državnozborska volitev.** V dopisu, katerega je priobčila „Adria“, priloga uradnega lista za Primorsko, se z zadovoljstvom konstatuje, da je bilo izvoljenih v Lazaretu blizu Kopra šest volilnih mož, ki bodo glasovali za Polesinija, torej za italijanskega kandidata. To dokazuje, da je primorska vlada za italijanskega kandidata ter da bodo imeli Slovenci in Hrvati pri tej volitvi opraviti z dvema protivnikoma, kar ne bode sicer nič novega. „Adria“ pravi v svojem dopisu, da jo veseli, da so izbrani možje, kateri so za stare, srečne, prijazne odnošaje med kmeti in meščani v Istri. Da, da, to so bili srečni časi, ko so prihajali tujci iz Karnije v

Istri rekoč: Pojmo v deželo, kjer ne znajo ljudje računati. Da, da, oni so bili srečni časi, ko se je dal opehariti istrski kmet od spredaj in od zadaj, ko ni vedel, ne koliko je dolžan, ne koliko je plačal svojemu upniku, ampak vedel le to, da ni bilo tirjatev nikdar konec. Ali, gospoda, časi so se spremenili. Nastale so druge razmere, katere so prisilile hrvaškega in slovenskega kmeta v Istri, da morata računati. Prisilili ste jih k temu vi z vašimi visokimi obrestmi, prisilili ste jih vi z vašnm potratnim upravljanjem občin in dežele, prisilila jih je država z davki, ki se množe od leta do leta. Najlepšo ilustracijo, kako bi hotela italijanska gospoda, da bi še bilo v Istri, podal nam je italijanski kandidat Polesini-Kamalić sam. Pred nekoliko meseci, to je kmalu po državnozborski volitvi, pri kateri je na nesramen način zmagal Vergottini, pa je moral pobrati kopita z Dunaja, prišel je k njemu kmet iz Poreškega okraja ter mu poplačal ves dolg, da mu ne bode slonel vedno na vratu, posebno pa pri volitvah ne. Ko mu odšteje denar ga poprosi za pobotnico. Da bi ubogi kmet nikdar ne bil izrekel besede pobotnica! Kakor bi ga gad pičil, da še bolje rečeno, kakor bi zbesnel, poskoči Polesini-Kamalić stolice po konci ter podi in rine kmeta skozi prava, druga vrata po hodniku do vhodnih vrat palačnih in še preko njih ter jih za njim zaloputne s tako silo, da se je stresla vsa palača, rekoč mu: To ti je pobotnica! Naprej si je kmet, ko je bil na prostem, potipal rebra, da li so še vsa cela, potem šele je šel v sodnijo prositi, sodnika, da mu pripomore do pobotnice, kar se je tudi zgodilo. Kaj ne — takrat so bili lepi časi, ko je kmet kar dajal, ne brigaje se za pobotnice niti vedé, jeli premalo ali Bog ve koliko preveč plačal! In za take čase se ešofira priloga uradnemu tržaškemu listu?! Buon pro!

— **Glavni dobitek** Praške razstavne loterije je dobil gojenec kadetske šole v Trstu, ki je v zadnjem hipu kupil srećko od neke perice, katera je stavila v igro tako malo upanja, da si je mislila: bolje vrabec v pesti, nego golob na strehi, ter bila zadovoljna, da je prišla spet k svojemu denarju. Ali reva varala se je hudo, in 50.000 gld., katere je dobil mesto nje omenjeni gojenec rojili jej bodo marsiktero noč po glavi.

— **Spet nesreča na železnici.** Pri Kohlfurthu je trčil iz Vrtislave prišli brzovlak ob stroj ter skočil s tira. Več potnikov je mrtvih in ranjenih.

Budimpeštanske tržne cene z dne 21. oktobra 1891.

Pšenica gld. 10 30 do 10 95, rž gld. 9 65 do 9.80, ječmen gld. 6.05 do 6 15, oves (novi) gld. 5.95 do 6.25.

Kurzi na Dunajski borzi dne 22. oktobra

Papirna renta	gld.	91.45.
Srebrna „	„	90.30.
Zlata „	„	109.10.
Marcijeva renta	„	102.15.
Napoleondori (20 frankov)	„	9.32.
C. kr. cekini	„	5.58
Nemške marke	„	57.30.

Tužnega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest o smrti našega iskreno ljubljenega očeta, oziroma starega očeta, brata in tasta, gospoda

Anton-a Miculinić-a,

gostilničarja in meščana Ljubljanskega,

kateri je včeraj ob $^{3}/_{4}$7. uri zvečer, previden s svetimi zakramenti za vmirajoče, po dolgi, mučni bolezni v 69. letu dobe svoje mirno v Gospodu zaspal.

Truplo predragega ranjkega je bilo v torek dne 20. oktobra ob 3. uri popoludne v hiši žalosti sv. Jakoba trg št. 2 blagoslovljeno in potem na pokopališče k sv. Krištofu preneseno in tamkaj pokopano.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v raznih cerkvah.

V Ljubljani dné 19. oktobra 1891.

Žalujoči ostali.

Jubilejske ustanove.

Povodom praznovanja 40letnice vladanja Nj. Veličanstva cesarja Frančiška Jožefa I. ustanovila je trgovska in obrtniška zbornica **8 ustanov po 25 gld. za onemogle obrtnike vojvodine Kranjske.** Te ustanove se s tem za leto 1891 razpisujejo.

Prošnje naj se podpisani zbornici

do 20. novembra t. l.

dopošljejo, priloži naj se jim pa od župnijskega in občinskega urada potrjeno dokazilo, da je prositelj bil obrtnik, da zdaj zaradi onemoglosti ne more več delati in da je ubog.

V Ljubljani dne 22. oktobra 1891.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko.

Odgovorni urednik Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.